

Vörös és fehér - a terror színei

1919. március 21-én Magyarországon - a szociáldemokraták és kommunisták megállapodását követően - úgynevezett tanácskormány alakult, az államforma pedig Tanácsköztársaság lett. Az új kormánynak nehéz kül-, és belpolitikai helyzettel kellett szembe néznie. Egyrészt számolni lehetett az antanttal szövetséges, újonnan megalakult szomszéd államok támadásával, másrészt a belső helyzet is meglehetősen ingatagnak bizonyult. Ezért már az első napokban bevezették a statáriumot, fegyverviselési tilalmat rendeltek el és felállították a forradalmi törvényszékeket, valamint a Vörös Őrséget. Ez utóbbi a rendőrség és részben a csendőrség állományát is átvette. A karhatalmi egységek - és a hírhedt terrorcsapat, a Cserny-különítmény - Szamuely Tibor ellenőrzése alatt állt. Hamarosan sor került ezeknek az egységeknek a bevetésére, hiszen több helyen is zavargás tört ki: a Nyugat-Dunántúlon, a Mura-vidéken, a Duna-Tisza közén és a fővárosban. Nagyobb számú kivégzésekre főként ezek leverésekor került sor, de a különítményesek sokszor jelentősen túlzásba vitték a megtorlások mértékét. Ezt az is mutatja, hogy - mint a korabeli jegyzőkönyvekből kiderül - az erőszakos akciók szinte állandóan visszatérő témái voltak a tanácskormány üléseinek. A Tanácsköztársaság nevében kivégzett áldozatok számát a rendelkezésre álló adatok alapján 600 fő körülre teszik.

1919. augusztus 1-jén összeomlott a magyar tanácsrendszer. Horthy Miklós nemzeti hadserege augusztus 9-én indult el a Dunántúlra, és ezzel megkezdődött a fehér-terror, az ország "megtisztítása" a kommunistáktól. Hasonlóan brutális jelenetek játszódtak le, mint korábban a kommunista uralom alatt csak éppen a szereplők változtak. Az áldozatok számát illetően nincsenek megbízható adataink, de a legelfogadottabb becslés szerint a meggyilkoltak száma 1000 fő körül lehet. A törvényes bírói ítéletek alapján kivégzettek száma megközelíti a forradalmi törvényszékek által elítéltek számát. A vörös-, és különösen a fehér-terror időszaka alatt igen magas lehetett a vértlen áldozatok száma, és sok esetben nem is annyira a politikai meggyőződés, hanem a személyes bosszú szolgáltatott okot a gyilkolásra. Horthy számára hamarosan kellemetlenné váltak a Prónay Pál, Héjjas Iván és társaik nevével fémjelzett különítményesek túlkapásai, ezért fokozatosan felszámolta azokat.

Ezzel lezárult a magyar történelem egy sötét és véres időszaka.

Szabó Viktor
wwq@freemail.hu